

**פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה
הפיתוח והתכנון המרחבי**

מועד קיץ, תשע"ז/2017

שאלון 575, 204
נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

הפיתוח והתכנון המרחבי, קיץ תשע"ז/2017.

1. מדדי פיתוח

הסברים	רמת פיתוח	המדינה
שיעורי ילודה גבוהים ושיעורי תמותה נמוכים ממקמים אותה בשלב 2 של מודל התמורה הדמוגרפי	תת פיתוח/ נחשלת	אנגולה
שיעורי ילודה הנמוכים מבין 3 המדינות, שיעורי תמותה כמעט זהים לילודה מיקומה של שוויץ במודל התמורה הוא רביעי- שלב המאפיין מדינות מפותחות	מפותחת	שוויץ
שיעורי ילודה בינוניים ושיעורי התמותה נמוכים מאוד- מתאים למדינה בשלב שלישי במודל התמורה הדמוגרפי.	פחות מפותחת	בוליביה

ב. גורמים לשיעורי ילודה במפדינות פחות מפותחות

- ילדים הם כוח עבודה
- דת חברה ומנהגי המקום המעודדים ילודה
- רמת השכלה נמוכה וחוסר מודעות לתכנון המשפחה
- נשים בעלות רמת השכלה נמוכה ומעמד נמוך
- גיל נישואין צעיר

גורמים לתמותה נמוכה במדינות הפחות נמוכות:

- האוכלוסיות צעירות ולכן שיעורי התמותה נמוכים
- אימוץ טכנולוגיות רפואיות ותרופות המצמצמות את שיעורי התמותה

גורמים לשיעורי הילודה במדינות המפותחות

- ילדים הם "נטל" על ההורים ויש לספק להם צרכים רבים
- תרבות ותהליכי חילון המעודדים ילודה נמוכה.
- רמת השכלה ומודעות לתכנון המשפחה גבוהים
- גיל נישואין מאוחר
- רבים בוחרים לא להנשא
- תהליכי גירושין והקמה מחדש של המשפחה מצמצמים את תקופת הפרייון.

גורמים לשיעורי תמותה גבוהים:

- אנשים מאריכים לחיות וכך אחוז הקשישים במדינה גדל.

ג. 1. המדדים שיעור הילודה בקרב נשים צעירות ושיעור הנשים בבית הנבחרים יכולים להעיד על מעמד האישה במדינה:

- ניתן לראות שכל שמספר הנשים בפרלמנט גבוה יותר שיעורי הילודה נמוכים הסיבות לכך:
- נשים הנמצאות במוקדי החלטה פוליטיים הן נשים משכילות לרוב
- נשים במוקדי כוח פועלות לקידום מעמד האישה לצמצום הילודה .
- המצב הפוך המדינה פחות מפותחת בה לנשים יש ייצוג מועט בפרלמנט.

ב. ברור מהנתונים שמעמד האישה בניז'ר נמוך בהרבה ממעמד האישה בפינלנד.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

2. קולוניאליזם

א. הגדרת המושג קולוניאליזם:

- קולוניאליזם מדיניות פוליטית שבה מדינה חזקה משתלטת על מדינה אחרת תוך ניצול משאבי המדינה הנשלטת ופיתוח מסחר לתועלת המדינה השולטת.
- לקולוניאליזם היו השפעות גם על תרבות והדת במדינה הנשלטת
- קולוניאליזם התקיים החל מסוף המאה ה-15 ועד לסוף מלחמת העולם השנייה.

ביטויים של ההגדרה בקריקטורה:

- בקריקטורה רואים חייל/איש צבא שדורך על כל יבשת אפריקה, ובעצם מתאר כיבוש שלה.
- החייל/ איש צבא מחזיק בחוטים כאילו היבשת היא מרינוטה הכפופה לרצונותיה של המדינה הכובשת.

ב. השפעות של הקולוניאליזם על המושבות:

- הרס חברות מקומיות באמצעות כיבוש אלים והרסני.
- יצירת מדינות לאום- הקולוניאליזם תרם להפצת רעיון מדינת הלאום
- ניצול כלכלי של משאבים חקלאיים, חומרי גלם, מקורות אנרגיה
- יצירת פערים ואי שיויון חברתי בין קבוצות שזכו לטיפול מול שכבה גדולה של פועלים נטולי זכויות.
- יצירת פערים מרחביים בין אזורים שזכו לפיתוח, בעיקר ערי נמל, אזורים בהם היו משאבי טבע לבין שאר המדינה שלא זכתה לאותו קידום.
- התפתחות מוקדים עירוניים- המדינות הקולוניאליסטיות פתחו את הערים או הכפרים ששכנו לחופי הים והפכו אותן לערי נמל חשובות. ערים אלה שימשו לרוב גם כערי מנהל
- התפתחות תשתית התחבורה- נתיבי ים, נסללו כבישים, הונחו מסילות ברזל, נחפרו מנהרות והתחבורה הממונעת התפשטה ברחבי הקולוניות.
- השפעה דתית ותרבותית- כפייה והשלטת הנצרות על האוכלוסייה המקומית
- השפעות בתחום החינוך וההשכלה- הרחבת מערכת החינוך שהובילה לשינוי חברתי עמוק, כולל הכשר כוח אדם לפי צרכיה של המדינה הכובשת.
- שינויים דמוגרפיים- רוח המדינות עברו לשלב 2 ו-3 במודל התמורה הדמוגרפי וגדלו מאוד עד כדי היווצרות בעיות עירוניות רבות בשל הצפיפות הגדלה.

3. שימושי קרקע במרחב העירוני

א. קנברה

הגישה התכנונית בתכנון המרחב על פי המפה היא הפרדה בשימושי הקרקע

ביטויים לכך מהמפה:

- הפרדה ברורה בין אזורי המגורים למוסדות להשכלה גבוהה
- הפרדה בין אזורי תעשייה ותחבורה הממוקמים בשולי העיר למגורים
- הפרדה בין הפרלמנט ואזורי השגרירויות משאר חלקי העיר.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

רענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

ב. העיקרון האחר לתכנון שימושי קרקע הוא : **גישה הדוגלת בעירוב שימושי הקרקע:**

- עירוב שימושי קרקע לעיתים יוצר השלמה בין שימושים שונים כגון תירות עם פנאי ונופש
- הפרדה בין אזורי המגורים לאזורי התעסוקה מצריכה נסיעות רבות
- ההפרדה בין שימושי קרקע פוגעת במרקם העירוני- אזורים מתרוקנים בשעות הלילה מפעילות .
- עירוב שימושי קרקע מאפשר קיום מרקם חיים עירוניים: באזורי המגורים קיימים מתחמי קניות ובילויים ואף חלק ממקומות העבודה.
- שכונות מציעות מגוון רמות דיור
- העירוב מפחית את תחושת הניכור ואת הפשיעה .

ג. 1) **בידול מרחבי-** מצב שבו קבוצת אנשים בעלי מאפיינים משותפים כגון דת או מוצא מתגוררת בנפרד מקבוצות אוכלוסייה אחרות.

- הבידול יכל להיווצר מרצון כלמר האוכלוסייה היא שבוחרת את הבידול (מאה שערים בירושלים)
 - בידול מתוך מנגנון השוק יוצר הדרה של קבוצות אוכלוסייה חלשות למרחבים נפרדים
 - בידול חברתי- שתי קבוצות אוכלוסייה שונות במאפיינים חיות באותו אזור ואינן מקיימות ביניהן קשרים כלשהם.
- 2) בתכנון בגישה הדוגלת בעירוב שימושי קרקע ניתן לצמצם את הבידול המרחבי- הסברים:
- שכונות מציעות מגוון רמות דיור
 - העירוב מפחית את תחושת הניכור ואת הפשיעה.

4. חקלאות וסביבה

א. **מדרש תמונה:**

התמונה/ הפעולה	כיצד הפעולה פוגעת בסביבה
1-בירוא/ כריתת יערות	כריתת יערות מביאה לעלייה בגזי החממה ולהתחממות גלובלית כריתת יערות פוגעת בבעלי חיים המתקיימים מהם. כריתת יערות מגבירה את הסחף של הקרקע
2-ריסוס החלקה באמצעות מטוס	ריסוס מביא לחלחול חומרי הריסוס למי תהום ומזהם אותם הריסוס פוגע באיכות הקרקע ועלות להגביר את התלכי המדבור
3-רעיית יתר	רעיית יתר מביאה לחשיפת הקרקע ולהתגברות תהליכי המדבור

ב. **תחומים בהם החקלאות מסייעת לשמור על הסביבה:**

- החקלאות שומרת על שטחים פתוחים מפני נסיונות לבנות עליהם.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- תרומה למגוון האקולוגי
- תיירות כפרית מעודדת שמירה על החקלאות כענף.
- קרקע חקלאית מאפשרת חלחול של מי גשמים אל מי התהום.
- שטחי חקלאות מהווים חיץ בין אזורים מזהמים ללא מזהמים וכך מצמצמים את הזיהום באותם אזורים.
- הגידולים החקלאיים אחראים לקליטה של פחמ"ד ופליטה של חמצן ומכאן גם לצמצום תנעפת ההתחממות הגלובלית.
- גידולים חקלאיים מונעים סחיפת קרקע.

ג. חקלאות בת קיימה- חקלאות הדוגלת במציאת האיזון בין הדרישה לאספקת מזון לאוכלוסייה הגדלה לבין מזעור הפגיעה בסביבה ושמיר משאבי הטבע לדורות הבאים.

דרכים לביצועה:

- אימוץ שיטות עיבוד ידידותיות לסביבה- שארת חלק מהצומח לאחר הקציר כדי למנוע סחיפת קרקע
- שימוש בשיטות הדברה ידידותיות לסביבה- הדברה ביולוגית, הגבלת השימוש בחומרי ההדברה הכימיים, הדברה משולבת (הדברת המזיקים בלבד)
- השקיה מבוקרת באמצעות טפטפות
- חקלאות אורגנית משלבת בין שיטות עיבוד מסורתיות למודרניות, למשל שימוש בקומפוסט.

5. אנרגיה.

א. מיון מקורות האנרגיה לשתי קבוצות: החלוקה נעשתה על פי המיון למקורות מתכלים ומתחדשים:

מקורות מתכלים: פחם, גז טבעי, נפט, גרעיני

מקורות מתחדשים: מים, ביומסה, מתחדשים אחרים

ב. מקור אנרגיה שהשימוש בו צפוי לגדול הוא: ביומסה
הסברים לעלייה

- מקור אנרגיה ידידותי לסביבה
- שימוש בפסולת הביתית והחקלאית על מנת לייצר אנרגיה ביומסה

מקור אנרגיה שהשימוש בו עשוי להצטמצם הוא הנפט:

סיבות לירידה בשימוש:

- מקור אנרגיה מתכלה
- מקור אנרגיה מזהם את הסביבה
- מקור אנרגיה היוצר תלות פוליטית במדינות המפיקות אותו

ג. הסיבות לכך שמדינות פחות מפותחות מתקשות לשנות את המדיניות שלהן בנוגע לשימוש במקורות אנרגיה

- הקמת המתקנים לייצור אנרגיה מתחדשת עולה הון ודורשת ידע שאינם בנמצא במדינות הפחות מפותחות
- לחלק גדול מהמדינות הפחות מפותחות ישנם מקורות אנרגיה מתכלים כגון נפט ופחם.
- המדינות לא מעניקות תמריצים למעבר לאנרגיות ידידותיות לסביבה.
- מודעות נמוכה לבעיות סביבה.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

- לא תמיד קיים שיתוף פעולה בין המדינה הפחות מפותחת לארגונים בינלאומיים היכולים לסייע ביישום האנרגיות הללו.
- היצרנים בתחומי התעשייה וייצור האנרגיה אינם ממהרים להשקיע בטכנולוגיות החדשות.
- לכמה מהטכנולוגיות יכולות להיות השפעות שליליות בהקמת המתקנים למשל שימוש בשטחי קרקע נרחבים, כריתת יערות, חילול שטחי מרעה וצמצום שטחים חקלאיים להקמת המתקנים.

6. עיור

א (1+2) - מגמת השינוי בשיעור האוכלוסייה העירונית בכל אחת מהמדינות

המדינה	השינוי	שלב במודל העיור הקלאסי	הסבר הקביעה
בריטניה	ללא שינוי- התייצבות הגרף	שלב שלישי	רוב המדינה מעויירת, תהליך העיור מתמתן
אלג'יריה	עלייה ניכרת ובעיקר משנת 1975	שלב שני	העיור מואץ בעקבות תהליכי פיתוח מואצים, ילודה גבוהה והגירה רבה לעיר
אתיופיה	שינוי מועט בקצב העיור	שלב ראשון	אתיופיה רק החלה את המהפיכה התעשייתית בשטחה, מרבית האוכלוסייה חיה בכפרים ועוסקת בחקלאות.

ב. המדרג העירוני באתיופיה הוא של עיר ראשה. אדיס אבבה גדולה מאדמה בכמעט פי עשרה.

הקשר בין המדרג העירוני לשלב במודל העיור הקלאסי שהמדינה מצוייה בו

- מדרג כזה מייצג מדינה שלא עברה תהליך עיור ארוך ותהליכי ההגירה מתקיימים בעיקר אליה
- תכנון עירוני דורש ידע והון שאינו מצוי בידי ממשלת אתיופיה.
- העיר הגדולה מתאפיינת בריכוז גבוה של שירותים, מקומות עבודה ומגורים ולכן ההגירה נעשית אליה על חשבון ערים אחרות.
- מדרג עיר ראשה נמצא ברבות מהמדינות הפחות מפותחות משום שלא התפתחו בהן ערים תעשייתיות משמעותיות ברחבי המדינה.

7. גלובליזציה

א. **אמצעים מתחום התחבורה או התקשורת ותרומתם להאצת תהליכי הגלובליזציה:**

- **התקשורת:** אמצעי התקשורת האלקטרוניים מאפשרים קשר מיידי בין אדם לחברו וליצור קהילות תומכות בפעילותם של ארגונים כלכליים אבל גם שלארגוני טרור.
- אמצעי התקשורת מספקים גישה למידע לכלל הציבור בזמן אמת.
- **התחבורה:** פיתוחים טכנולוגיים של אמצעי התחבורה נעשים במהירות בניית אניות גדולות יותר, מטוסים גדולים ומהירים יותר, מאפשרים העברת סחורות ואנשים ממקום למקום קצר ובמחיר נמוך מבעבר.
- אמצעי התחבורה יוצרים בסיס טכנולוגי להאצת הגלובליזציה, באמצעות העברת מידע מוצרים אנשים והון.
- אמצעי התחבורה והתקשורת תומכים בקשרים מסוגים שונים בין אנשים וקבוצות ברחבי העולם.

ב-1) **מגמת השינוי במספר המעסקים בענפי הייצור בתעשייה בארצות הברית מראה ירידה משמעותית בין השנים 1980-2010**
 2) **תהליך הגלובליזציה גרם למגמת הירידה בגרף בכך:**

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לכרטיס נוספים מיועץ לימודים <<

- מפעלים מזהמים רבים נסגרו ועברו למדינות פחות מפותחות (כוח אדם זול, תקנים סביבתיים מחמירים בארה"ב, עלויות הובלה נמוכות)
- התייעלות התעשייה ושימוש ברובוטיקה ובמיכון במפעלים בארצות הברית במפעלים המסורתיים.
- פתיחת מפעלים עתירי ידע המתבססים על טכנולוגיות בתהליך הייצור
- מעבר לכלכלת השירותים היצרניים (מגזרים 4+5)
- ג. השפעות אפשריות של השינויים המתרחשים בתעשייה במדינות המפותחות על איכות הסביבה במדינות אלה:
 - שיפור באיכות הסביבה עקב מעבר התעשיות המסורתיות והמזהמות למדינות הפחות מפותחות.
 - ירידה בחשיבות המפעלים המזהמים מאפשרת להחמיר את התקנות הסביבתיות
 - העלייה ברמת החיים במדינות אלה מגבירה את המודעות והלחץ הציבורי לחקיקת חוקים וקביעת תקנים.

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<